

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a laptulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KOZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr., többzetűri hirdetésnél olcsóbb. Nyiltér sora 25 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr. A hirdetések Bittermann Nándor nyomdájában és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden Kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

II. 100000 forint?

Miután multkori számunkban a százezer forint iskolai alapnak eredetét és természetét tisztába hoztuk, feladatunk annak rendeltetése és hova fordítása iránt nézetet kockáztatni.

Az alap eredetét illetőleg multkor kifejtett adatainkból folyólag határozottan vitatjuk, hogy ezen összegnek céljait az elemi tanügy emelése sem megalapításakor, sem a kezelés folyamában nem volt kitéve soha. Nem volt: mert eredetileg 1806-ban algymnasium állítására volt szána; azután 1844-ben ipartanodára ajánlatot tett; később 1854-től 1869-ig reáliskola tartatott fön belőle; majd az 1869—1871-iki tanévben megint a két osztályu algymnasium terheit fődözte.

Megtagadja tehát az alapnak történeti multját, meg eredeti világos rendeltetését az, aki elemi iskolai célokra akarja fordíttatni.

Még világosabban kitűnik ezen alapnak az eleminél valami magasabb tanügyi célra való rendeltetése azon tényleges körülményből, hogy Zombor város közpénztára a római katolikus elemi iskolák fenntartására évenként 13680 frt 70 kr. ellátási összeget áldoz. Már ugyan ki álmódhatja is józan észszel, hogy egy város olyan célra, amelyet már más utou busásan biztosított és ellátott, még magán buzgalomból külön, évek hosszú során át tekintélyes ezreket veszteget?

Az meglehet de tény is, hogy kath elemi iskoláink ugy helyiség, mint a tanítók fizetése dolgában minden kritikán alul állanak; de ez távolról se involválja, hogy a más célra szánt és fordítandó alapot reájuk fordítsuk.

Távolról se mondjuk, hogy ezen az égetőleg sürgős bajon nem kell segíteni; okvetlenül kell. Hogyan? — majd megmondjuk és kimutatjuk a jövő számban.

Most az a kiünetni való feladatunk, hogy viszonyaink józan tekintetbe vételével mit csináljunk ezen százezer forintból?

Két sajtó sebet kell vele közművelődési nyomorunknak behegesztetni; az egyik az iparos szakoktatás, a másik a felsőbb nevelés.

Ez utóbbi tárgyhöz most időszerűtlennek találjuk a részletes hozzászólást; mégpedig azért, mert köztudomásu, hogy kegyelmes bibornok érsekiünk apostoli nagylelkűséggel negyven ezer forintot ajánlott meg, egy helyben emelendő apáca leányiskolára. Ezen állalval fogadott ajánlatnak megtestesítése csak az egyházközség némely tagjainak azon elfogultságán fe-

neklett meg, hogy az apáca címtől előre idegesen fázanak. De hát miért? Nem tanítanak-e ugy, de jobban az apácák, mint akármely más leánynevelő? Ha elismerjük — s ezt el kell ismerni — hogy nőt nő nevelhet legjobban; ha belátjuk, hogy aki kizárólagos hivatásu, minden földi gondtól és ambíciótól menten, reá képesítve, a nevelést tüzte ki élte feladatának: azt is el kell ismerni, hogy ezen reuddel, az életnek ezer más igényei által is gátolt tanító párhuzamba nem léphet.

Erre nézve tehát az a határozott tanácsunk, hogy küldjön a r. k. egyházképviselet tisztelgő bizottságot kegyelmes főpásztorunkhoz, s valahára tisztázza vele a dolgot. Biztosíthatjuk, hogy az érsek semmi olyast nem fog rendelni vagy követelni, mi a legfontosabb állami tényezőknél, a jövő tízezek anyáinak, kárukra válhatnék. Ha aztán utólagos meggyőződésük szerint az apácák csakugyan nem tudnának (?) leányaiknak, szájuk ize szerinti kiképzést biztosítani: senki sem fogja őket gátolni abban, hogy számukra még felsőbb nevelést nyissanak.

Jobban érdekel bennünket az idő szerint az ipariskola kérdése; mert profétái jóvendőtudás nélkül is biztosan állíthatjuk, hogy Zombornak ha ebből a pénzből nem épül, soha de soha sem lesz olyan tanintézete. Márpedig aki előguglatlan szemlét tart iparosainknak hajmeresztő elmaradottságán; aki látja és tudja, hogy a külföldi cikkeknek naponkint szaporodó behozatala, mint teszi őket verseny- és így életképtelenné; aki beismeri, hogy a dratvasodrás még nem tesz ma senkit cipész mesterré: annak szívére tett kézzel mást mondani nem lehet, minthogy: Vessük szánó szemünket irgalmasan ezen nyomorgó, korahagyott nagy polgári osztályra; adjunk neki alkalmat a korszinre jutásra, a versenyképességre, a megélhetésre; emeljük ki múmiaszerű holt álmából s szerezzünk benne a városnak, a magyar államnak és iparnak hasznavehető tényezőket.

Mert a haladott ízlésnek megfelelő iparcikket követelni attól, akit erre sohase képesítettünk, akinek a haladásra alkalmat se adtunk: méltánytalanság; örökre esenevészni hagyni pedig egy rövid idő alatt fölvirágoztatható nagy polgári osztályt, annak ezen önhibáján kívüli elmaradottságát a tolakodó külföldi cikkeknek állandó behozására kizsákmányolni: hazafiatalanság.

Iparosok! rajtatok a sor! Mozogjatok! kérjete, sürgessetek, gyülekezzetek, deputációzzatok! Ha nem akartok, elvesztek!

Közöltük 20-ik számunk mellékletén az iparis-

kola szervezetét; pénzünk van, alkalmas tanerő bőségesen áll rendelkezésünkre. Ne várjunk hát tovább egy hétig se, hanem hívjon össze az egyházközség közgyűlést, küldjön ki buzgó és a dologhoz értő végrehajtó bizottságot; sajnálja az időt, de ne a pénzt, ha szükséges.

Igy novemberig még megnyílhatik az égető szükségét pótlandó zombori ipariskola és nemsokára egyéb iparcikkal is kitűnik a nagy Bács megye, mint a fapövel meg boeskorral.

M. I. L.

14 szám.

k. ig. 1880.

Meghívás.

Bács-Bodrog vármegye központi válaszmánya az összeíró küldöttségek által beterjesztett összeírási jegyzékekből a megyebeli országgyűlési képviselő választóknak 1881-ik évre szóló ideiglenes névjegyzéke összeállítás tárgyában folyó hó 22-ik napján délelőtti 9 órákor a megye palotája nagy termében Zomborban ülést tartand.

Erre a mondott válaszmány tagjait ezennel tisztelettel megkérem.

Zomborban, 1880. június hó 19-én.

Sándor Béla
 alispán.

Műleírás

a hodaégh-kereasztár-verbászi lecsapoló csatorna mélyítéséről és kibővítéséről.

(Folytatás.)

2.

A másik kérdés elejére nézve, hogy t. i. minek tulajdonítható, hogy a lapályokban összegyűlt víz, dacára a már létező lecsapoló csatornának, nem tud lefolyni, mind addig nem lehetett megfelelő, míg a létező lecsapoló csatorna újlag föl nem vitétt; melynek alapján azonban elkészülvén a jelenlegi csatorna hossz- és keresztmetszései, azokból azonnal szembeötlőleg kitűnik, hogy a jelenlegi lecsapoló csatorna sem kellő mélységgel, sem kellő magassággal nem bír arra nézve, hogy a lapályokban összegyűlt vizeket lecsapolhassa, és pedig:

A mélységet illetőleg a csatorna verbászi torkolatától kezdve egészen a 133-ik szelvényig vagy is: a fülöpfalvai határig nem bír elegendő mélységgel; különösen nagy mélyítést igényel a 71-ik szelvényig, sőt a 15-től a 49. szelvényig, 6600 meter hosszúság-

TÁRCA.

Ártatlan ötletek.

A költő.

Rimek ömölnek a lapra Bagó tollából özönnel.

Félek: a föld e miatt újból a vízbe fulad.

Nagyság.

„Emberi nagyságot keveset lelhetni korunkban,“ Fitymáló ajakon széltibe hangzik e vád.

Rágalom ez. Hol a század, a mely „nagyságos“ urakban

S „nagyságos“ nőkben dúsz vala, mint a jelen?

Istócsizmus.

„Veszszén el, a ki zsidó, bünömként gyűlölöm e fajt,“ Szól Gazsi, — Mózeshoz futva előleg után.

Szerénység.

„Lump, ki szerény,“ mondá büszkén a lángeszű Göthe.

Ez ha igaz, mai nap lumpot aligha találsz.

Önmagába szerelmes.

Kedvese ajka után epedez Simon — oh hogy e kedvét

Most nem töltheti! — mert tüköre összetörött.

A demohrata.

Emberi méltóság fenkölt védője Szilassy, Küzd az egyenlőség szent lobogója alatt.

És ha a nép fia nyújtja kezét szívből, bizalommal:

Fél, hogy a nyers kéztől kesztyűje szennyeseedik.

Az újlatos.

Éjjel — nappal a szent írást forgatja keresztis; Vallja egész hévvel, hogy neki enyhet az ád.

Izlés dolga, hogy a Zsiros-kiadásba szerelmes, Mely harminckét szép képben üditi szívet.

Bergmann Ágost.

Az agg a reményhez.

Hányszor rászédte már engem, csalfa reménység!

Mily sokat ígérgetsz — és amit adsz, mi kevés

Minthogy amugye soká élvezném földi kegyelmed:

Amit az égben ígérsz — bár legyen az csak igaz:

Tanács (Goethe után.)

„Mondd, hogy pusztítsam ki a kertemből a bogár fajt?

— Így szól a kertész — és a falánk verebet?

És a vakond népet, darazsat, rút fajzataikkal?“

Hagyd meg mind — s egymást üldözi-marja agyon

*

Pattantyúk.

Gyűjtői: Mane-Thekel-Phares.

Családi ünnepély. — Tiszteli édes apám a tanító urat, hogy legyen szíves elengedni a holnap előadást, mert családi ünnepély lesz házuknál.

— Mi féle ünnepély?

— Disznótor.

*

Bíró: Ejnye, ejnye! nem szégyenli magát? Öreg korára adni a fejét tolvajlásra!

Vádolt: Hja, bíró ur, muszáj! Rossz időket élünk;

az ember, ha nem lop, nem is tud megélni becsületesen.

*

Házi állatok. Nevelő: „Emmácska, nevezzen nekem néhány háziállatot.“

Emmácska: „Kutya, macska, ló, tehén.“

Nevelő: „Nagyon jól van. Ezek mind négy lábú háziállatok, nevezzen néhány kétlábut is.“

Emmácska hallgat.

Nevelő: „No, ne jöjjön zavarba, kedveském. Hát például mikkel szokott a szakácsnéjük foglalkozni?“

Emmácska (örömmel): „Tudom már: bakák, huszárók, tűzerek és fúrvézerek.“

*

Kuruc bor. „No barátom, ajánlom, hogy ha a Lacihoz megy, ne igyál a borából. Én tegnap ittam és épen ugy éreztem, mintha egy macska mászna lefelé a torkomon, melyet valaki a farkánál fogva huzna vissza, a macska meg minden körmével bele kapaszkodnék a torkomba.“

*

Vigasztalás. Eliz: Mondd csak Emma, valóban igaz, — férjhezmegy a fiatal Bergerhez?

Emma: Ha nincs kifogásod ellene — igaz.

Eliz: Hogy teheted azt?! Hiszen annak az embernek szörnyű vörös a haja!

Emma: A mamám azt mondja, hogy az nem tesz semmit, idővel ugy is kihull.

*

A nevelő. Igazgató: Ugyan Hedvig, hova gondolt egy óra helyett két óráig elmaradni!

Hedvig: Hát Nagysád megengedte, hogy én és Ida egy óráig sétálhassunk, minthogy azonban Idának nagyon fáj a feje, ő átengedte nekem az ő óráját.

*

Helyes ok. Egy angol lapban következő hirdetés olvasható: „Eladandó egy majom, egy macska és egy papagály; tudakozódhatni Dawids B. urnál, L-Square, a kinek többé nincs szüksége ezen állatokra, mert megnősül.“

*

Büles megjegyzések. — A ki a nőket szidja, ostoba; a ki dicséri őket, naiv; a ki hallgat róluk, az együgyű. Tessék eligazodni!

*

Wahrmanniáda. V. ügyvéd dicsekedett vele, hogy nyolc évig megmaradt egy lakásban.

— Könnyű azt megérteni — szól közbe egyik vendége — mikor átellenedben ez a biztató cég marszta: Perless.

január hó 15-től május hó 31-ig minden díj nélkül, tehát használt az államnak is, mert ez idő alatt valamit megtakarított a garai posta számára előirányozott fizetéséből. És ezen fáradságáért bár egy megköszönő levelet kapott volna a temesvári igazgatóságtól! Igaz, hogy ő ezt nem keresi, de ennyi fáradság és áldozat ezt méltán megérdemli.

Egy olvasó-egyleti tag.

P.-Gyula, 1880. június.

A Gondócs-féle új szerkezetű (lapozó) méhlek.

Ezen méhlek három — egymásfélőtől — részből áll; minden rész 12 keretet, összesen 36 keretet foglal magában. A méhlek belvilágának magassága 66, hossza 51, mélysége 31 centiméter, a keretek 21874 □ centiméternyi belvilágot (köbterület) foglalnak el; mind a három rész 5 milliméter átméretű vassodronyon (drót) nyugszik, olyformán, hogy a keretek egymásközi hézagja is 5 millimétert képez, a méhek közlekedésére.

Minden egyes keret olyaténképen vehető ki és helyezhető vissza, mint valamely könyvtárból az ott elhelyezett könyv. — A méhlek külső fala 7 centiméter vastag belécezett gyékényfűtőből áll, mely — télen kellő meleget, nyáron kellő hűvös tart. A legalsó rész alatt 7½ centiméternyi üres tér van hagyva, mely a méhlek kitisztására szolgál.

Ezen méhlekben még az 1879—80-iki erős nagy télen át is kitűnően teleltek a méhek. 1880. április 15-ig egy erős méhesalád a telettelre hagyott 10 kilo mézből csak 5 kilót fogyasztott. Elhalt méh alig találtatott, csak 10—12 db a méhlek fenekén. A költőtelep oly annyira célirányosnak bizonyult, hogy f. év április 15-én 11 db költéssel telt keret találtatott, és ezen felül két darab újonnan kiépített keret sejtet tartalmazott a méhlek.

Az eddig ismert Dzierzon-féle méhlek felett, a fentnevezett méhlek még a következő előnyökkel is bír:

1) E méhlek kezelése a legegyszerűbb és leggyorsabb, nem kell hozzá semminemű segédeszköz u. m. fogó, kerethúzó, stb.

2) Nélkülözi a sejtládát vagy sejtartót, mert a keret egyszerűen tovább lapozható, s bármely egyes sejt-keret kényelmesen kivethető, s a vizsgálat után visszatehető anélkül, hogy ez által a méhek működése nagyon megzavartatnék, mi megtörténik az oly méhlekknél, hol minden keretet ki kell szedni és sejtartóra tenni.

3) A keret 5 milliméter vassodronyon (dróton) nyugszik s a méhek nem ragaszthatják azt annyira oda, mint a faléchez, mi által a kezelés nagyon megkönnyítve.

4) Kezelés közben a méhek nincsenek kitéve annyira az agyonnyomatásnak.

5) Mintán a méhlekben a keretek nem szednek ki mind és nem tétnek a sejtartóra, nincs kitéve meghülésnek a fűtés, — sem pedig a kiszedett keretek a rabló méhek pusztításának.

6) A méhlek belső része egészen sima, se vágány, (nud) se lécz nincs alkalmazva, annál fogva a szipoly nem fészkelhet oly könnyen benne.

7) Az eddig ismert méhlekkel, hol a keretek mind kiszednek s kerettartóra tétnek, — míg egyet átvizsgálhatunk, az idő alatt a fentemlített méhlekben 5—6-ot kényelmesen áttekinthetünk, mi a nagyobb méhészetről szerelt lényeges különbséget tesz, s így az amerikaiak jelszavával élve: az idő a legrövidebb! javunkra fel kell használni azt.

Ily méhlek kapható Steigervald János egyleti asztalosnál B.-Gyulán, ára: 7 frt 25 kr.

Gondócs Benedek.

Értesítés.

A vallás- és közoktatási m. kir. minister úr f. évi május 29-én kelt rendeletével a magyar nyelvben nem jártas népiskolai tanítók számára a magyar nyelv lehető elsajátítása végett a nyári szünidő alatt Baján 6 heti pótanfolyam tartását rendelte el.

A pótanfolyam július hó 12-én reggeli 8 órakor az állami tanítóképzésben nyitattik meg.

A pótanfolyamra olyan tényleg működő tanítók vétetnek fel, a kik a magyar nyelvben vagy egészen járatlanok, vagy csak kevésbé jártasak.

Minden tanító kap a 6 heti pótanfolyam tartama alatt 70 kr napi díjat. Az uti költségeket az illető községek viselik; ingyen vagy olcsó szállásról pedig a lehetőséghez képest a képezési igazgatóság fog gondoskodni.

A pótanfolyamon részt venni kívánó tanítók tehát felhívattak, hogy f. é. július hó 11-én magukat a bajai állami tanítóképzési igazgatójánál bejelentésük.

Zombor, 1880. június 19-én.

Czifrusz Ferencz

kir. tanácsos

és Bács-Bodrogh megye tanfelügyelője.

(Mint értesülünk, Pécsét is nyílik ilyen pótanfolyam, különösen horvát és német ajku tanítók számára; ide is lehet jelentkezni. Őszinte elismerést kell a kormánynak ezen büles alkalomnyújtásért szavazni; de szerény nézetünk szerint ez a fogás nem vezet célra. Mind szép az, hogy pl. a helybeli kir. tanfelügyelőnél eddig 62 szerb tanító jelentkezett a magyar nyelv-kurzusra; csak hogy abban, amit hat hét alatt akár a legjobb akaratú tanító összekapkod, kevés lesz a köszönet. Sokkal célszerűbbnek tartanók, ha a kormány azt az ötféle ezer forintot, amit Bácsmegyére szánt, a kir. tanfelügyelőnek adja át, oly utasítással, hogy abból a magyar tanítási képességre önszorgalmából fölvergődött tanítót, aki ezt előtte próba előadással igazolja, érdemének mérve szerint jutalmazza. Ez esetben az érdem,

a fáradság, az állam érdekének előmozdítása lenne jutalmazva; így meg módja nyílik a tanítónak, hogy két fizetést húzza utagasson s kellemesen töltsé szünidejét s ha tesz valamit, ha nem, húzza a jó napidíjat. Szerk.)

Értesítés.

Selyemgubók, melyek nem termeltettek szerződésileg mások részére, nem fojtott állapotban csakis magán alkalommal oda szállítva beváltatnak Szegszárdon és Pancsován az ottani kir. gubóbeaváló intézeteknél, és pedig: I-ső osztályuk (teljesen egészségesek és kemények) kilója: 1 frt 20 kr; II-ik osztályuk (lyukas, puha, foltos és dupla) kilója: 50 kr. Póstan, vasuton, vagy gőzhajon szállítva csakis fojtott állapotban váltatnak be a szegszárdi kir. pete-kiosztó és gubó-beaváló intézetnél, és pedig: I-ső osztályuk (teljesen egészségesek és kemények) 1 frt 60 kr; II-ik osztályuk (puhák, foltosak, lyukasak és duplák.) 70 kr.

A nem fojtott gubók magán alkalommal történendő szállítása kosarakban, a fojtott gubók szállítása nem magán alkalommal közönséges zsákokban történik.

A csomagolási eszközök kívánatra visszaküldetnek. Azok, kika jövő tavasszal, a szükséges selyemtenyészési utasításokon kívül teljesen díjmentesen kívánnak kapni az alólírt intézet részéről selyempetét, felkéretnek, hogy ebbeli kívánságukat okvetlen f. é. június végéig az intézetnél bejelentésük.

Azon községek és egyes személyek, kik szederfákat nevelni vagy létező szederfa ültetvényeiket nagyobbitani akarják, felkéretnek azt szintén június hó végeig bejelenteni — hogy számukra a szükséges felhagyományos szederfa (Morus alba) féle mag még annak idején megszerethessék.

Az illetők a vetés: szükséges magot az intézet részéről jövő tavasszal szintén díjmentesen fogják megkapni azon feltétellel, hogy, f. é. évioktóber hó végeig hatóságilag hitelesített okmányban tegyenek jelentést az iránt, hogy az egy itcze mag elvetésére szükséges ágyás (1 öl széles, 6 öl hosszú) kerti földben alkalmas helyen 2½ láb mélyen felásatott.

A m. kir. selyempete kiosztó és gubó beaváló intézet Szegszárdon.

Nyilatkozat.

Mint hogy „Két kérdés és egy előszó“ című röpiratban egy pseudonym egyén nevemet a címlapon gúnyoros szándékú „tudós“ jelzettel a közönség és a tanuló ifjuság elé hurcolta, valamint az előszóban is, ebből következtetve, célzatos gáncsolással személyesen megtámadni igyekezett azon tényt constatálom, hogy sem a röpirat szerzője előtt, — ki elég jellemzően nevemet sem írja helyesen, tudományos törekvéseimet pedig közelebbről nem is ismeri — sem mások előtt, ebbeli működésemmel soha sem tüntettem, magam tudományos törekvésemnek szentelve, visszavonulva, nevem feltüntetése nélkül, csak hogy az igazság teljes szózatának szabad kifejezését adhassam, küzdtem és küzdök a haladás és világosság mellett, és pedig oly téren, a melyen fenti „szerző“ sem nem ismer, sem nem követhet.

A mint személyes kitüntetést soha sem kerestem egy a társas élet nagyobb hullámaival távoli magányban, úgy egy ily jellemet tanúsító támadást is nyugodtan, halgatag indignációval fogadhattam volna: — ezen röpirat méltatlansága, valamint annak logikája felett is, a mely komoly tudományos vita tárgyává egyáltalán nem minősíthető, halmozott tevékenységem napirendjére áttérve, — ha személyemmel együtt iránymom és elveim, — melyek folytán itthelyt is úgy szólván önkénytelenül toltat ragadva, egy izben a felvilágosodást védeni merészelttem barbar évezredek agyérénei ellenében, — nem szolgáltatott volna alkalmat arra, hogy a „tanuló ifjuság“ és a közönség előtt ily qualitatlan modorban megtámadtassam.

A „szerző“től, ki ily eljárásra sülyedt, az, hogy becsületbeli elégtételre egyáltalán képes lenne, már gyávaságánál fogva pszichologiailag fel nem tetelezhető, ennél fogva fel sem szólítható, hogy pseudonym homályából a nyilvánosság napvilágára lépjen. Ily ellenféllel szemben pedig minden kísérlettel, tárgyilagos értekezésbe bocsátkozni, a mivel közönség fóruma előtt csak saját tollam beszennyezésének vélelmezhetnének; ez itt helyt nem foghat, úgy mint ezen egyén további esetleges obscur és alattomos ráfogásai és támadásai ellenében is az idézett okoknál fogva jövőben csak a megvetés némaságával felelhetek.

Az ifjuság tekintetéből azonban, a mely ilyenemű „szellemi táplálékkal“ kínáltatik, fentartom magamnak, hogy az érintett tárgyat, valamint tudományos elveimet, melyeket itt helyt csak legszűkebb baráti körben ösmerttettem, adott alkalommal önálló értekezésben legalább alapvonásaiban megösmerttessem.

Zomborban, 1880. évi június 16-án.

Schmitt Eugen.

Nyilatkozat.

A zombori Salamon S.-féle könyvkereskedés kiadásában „Két kérdés és egy előszó“, vagy az ember és a majom“ címmel „tudós“ Schmidt Eugen úr tiszteletére“ Schölet Ephraim böre alatt egy 14 lapra terjedő nyomtatvány jelent meg, mely igyekszik közkére kerülni.

A nyomtatvány köntösének esetlen szabása már magában kizárja ugyan a komolyan vevés lehetőségét, mindazonáltal tekintve azon magához képest vakmerő igényt, melylyel magát bemutatja: alólítottak társadalmi kötelességünknek ismerjük, nemcsak általunk igazán tisztelt és becsült Schmitt Jenő úr értelmi és erkölcsi jelentőségének, — de közvetve a tudományos

meggyőződés sértetlenségének érdekében is kijelenteni, hogy mi a kérdéses nyomtatványt a tisztas modor, a józan ész és a tudományos vívmányok ellen intézett merényletnek tartjuk; szerző intellectualis apparatúsát, ismeretkörét pedig, arra nézve, hogy a Darwin világnézetét csak meg is esiklandozhassa, — az érvek agyonzúzó arsenaljával rendelkező Darwin-féle felfogás ellenében a számbavehetetlenségig eltörpülőnek találjuk. Ennél fogva t. Schmitt Jenő urat előre is felmentetnek tekintjük azon felesleges fáradság alól, hogy ama dogmaticai szent korlátokat, melyekbe röpiratíró fogózik, egy netaláni válaszzsal pozdorjává törje.

Feleslegesnek tartjuk ezt annyival inkább, mivel a nyomtatvány reverendáján láthatólag, a szerző szelöztetett elveit maga is szégyenli, miután öseitől öröklött nevét nyíltan kiírni tartózkodik.

Zomborban 1880. évi június hó 15-én. — Kozma László s. k. Bielitzky Kálmán s. k. Dalmay Pál s. k. Dr. Grüner Samu s. k. Karvázi Domonkos s. k. Dr. Vuic János s. k. Popovich Dóme s. k. Dr. Czvetkovits Péter s. k. Ifj. Pál Antal s. k. Pilaszanovics Pál s. k. Molnár Hugó s. k.

Szinészet.

Viszontagságos hete volt ez utolsó, Thaliának. Kedden „A háromsörű kacsát“ elmosta az eső; a „Három pár cipő“ a gőzfürdőszéri tereben szorult; szombaton az „Utazás a holdba“ szinte a cseppfolyós égi elem folytán hiúsult meg. És ehhez szó fér; ugyan is kötelessége lett volna a színigazgatónak vagy felelőn visszaváltani a negyedrészen se leszolgált jegyeket; vagy félórai türelemre kérni a publikumot s fönt a tereben folytatni az előadást. Mert a pénzt beszédni s nem játszani: lehet előnyös, de nem méltányos. Azt, hogy a kedves Munkácsiné a hirdetett Romanceot a „Három pár cipő“-ben elmulasztotta elénekelni, kedvessége iránti kegyeletből elfelejtjük megemlíteni.

„Tamás bátya kunyhója“, akármilyen kicsi, könnyen befogadhatta volna azt a néhány szál vasárnap esti publikumot, mely a színészek jogos vonakodása dacára megtartatni kívánta az előadást. A siker a közönséget százszorosan túlszárnyalta. Igaza van Temesvárynak, hogy ha kalapos lett volna, tán fej nélkül születnének az emberek. Ezen „pech“ dacára is kár neki mindig más előadásokat hirdetni s másokat tartani. Ezért a jövő hét műsorát, mint megbízhatlant, nem közöljük.

Különféle.

Főispán úr Öméltósága vasárnap reggel a fővárosból haza érkezett.

Örömmel jelenthetjük a beköszöntő új félév küszöbén t. járatóinknak, (mert az „olvasók“-hoz semmi közünk) hogy alkalmas összeköttetéseink útján ezentúl az egész megye minden községében történendő fontosabb mozzanat felől rögtön hozhatunk pontos értesítést. Midőn ezen ígéret kapcsában t. járatóinkat a lap megrendelésének megújítására, olvasóinkat pedig a lap járatására fölkérjük: egyszersmind értesítjük az összes érdekelteket, hogy a lapnak megyei közérdekű voltát ezentúl is megtartani, sőt fokozni törekszünk.

A kereskedelmi ministerium Horvát-Szlavon országra nézve kérődöz állatokra és azok takarmányára nézve az 1874. 20. t. c. 4. § a alapján a vesztegzárt sürgönyileg elrendelte.

Palánkán f. hó 16-án Mokry Dezső, megyei állatorvos, — eserevicsi községi orvosi bizonyítványnyal feladott, — és a hajón Palánkára szállított, onnét pedig Petrováczig továbbítandó 300 darab nyers báránybirt foglalt le, a Horvát-Szlavon országok ellenében felállított szoros határázár következtében.

A helybeli főgymnasiumban alakult segély-egylet alapszabályait a minlsgu Ministerium 16597. sz. a. helyben hagyta.

F. hó 29-én reggeli 8-kor lesz a helybeli állami főgymnasiumban a jutalomkiosztás és Te Deum. El addig reggeli 9—12-ig a rajzkiallítás a III. osztályban megtekinthető.

A „Casinóban“ f. hó 27-én d. u. 4 órakor fognak a jövő félévre járandó lapok albeírloknak eladatni.

A Coronini ezred legénysége f. é. augusztus 11-től szeptember 14-ig Pécsét fog részt venni az őszi nagy hadgyakorlatokban.

Július 10-én dalárdánk a „Vadászkürt“ nagytermében táncal egybekötött dalestélyt fog tartani. Programját a jövő számban hozzuk.

Honvedeink szombaton esti 11-kor szerencsésen haza érkeztek. József főherceg Ó Fensége különös figyelmére kegyeskedett méltatni 5-ik zászlóaljunkat, mely Tagányi százados rendezése mellett Serajevo bevételét paródiázta előtte, aztán pedig medvétáncot mutatott be — mely mindkettő józú mosolyt varázsolt a népszerű Főherceg ajkaira.

Csonopláról írják nekünk, hogy ott bizonyos Bosnyák Antal nevű egyén — ki már több izben tolvajlások és betörések miatt fenyítve volt — és a legközelebb mult napokban az ó-szivaci szolgabírótság börtönéből megszökött — ott a személy és vagyonbiztonságot garázdálkodásai által annyira megingatta, hogy a békés polgárok csak életök kockázásával kereshetik fel egymást.

Rác Militicsenf. hó 11-én Szadjalek Antal ottani lakos. — rovott előéletű egyen ki orgazdaság gyanuja miatt a község börtönében bezárva volt, ott magát felakasztotta.

Topolyan f. hó 14-én tartotta gyűlését a „Bácsér és Krivaja” vizek szabályozási bizottsága ifj. Ungár József elnöke alatt. Hosszabb megbeszélés után a bizottság elhatározta, hogy ifj. Ungár József bizottsági elnök ur tegye magát érintkezésbe — a helyszínen működő Gyikos Mihály, továbbá Pekánovics Imre zombori, Maeskovics Titus és Jankovics József szabadkai mérnök urakkal, — kik is az előmunkálatok keresztülvitele tárgyában teendő írásbeli ajánlatokra fel is szállították. A benyújtott ajánlatokból kitűnik, hogy a két patak szabályozása által a víz legnagyobb része levezethető és így a jelenleg vízzel borított földek legnagyobb része rendeltetése szerint értékesíthető lesz.

Junius 13-án éjjeli órák ismeretlen gazemberek a sztapári jegyző ablakán belétek, de szerencsére kárt nem okoztak. Altalában a közbiztonsági állapot ellen ezen községben több a panasza, mint a félmezőben. Igaza volt abban multkor levelezőnknek, hogy kár volt még a vármegyét legalább némely községre és esetre nézve a „Bank heraus” jogától megfosztani.

A f. hó 15-én és 16-án tartattak a jegyzői szigorlatok az alispán elnöke alatt; első nap az írásbeli, második nap a szóbeli vizsgálatok tartottak. A jelentkezettek mind sikerrel állták ki a próbát; u. m. Schäfer János, Mándics Mihály, Reisenbach Altonz, Krausz Antal, Paulovics Márton, Gaál János.

Ahr magántanár ur jelenti az érdekelt szülőknek, hogy a szünidő alatt hölgyek, urak, leányok s fiúk számára francia nyelvi; polgári és kereskedelmi számvetésre, számtani; végül leányok számára irodalmi természettudományi stb. tanfolyamot nyit. Szíves megkeresésekre azonnal személyesen megjelenik. Ajánljuk a gyakorlott mestert a szünidei téletlenség orvosaként az iskolások szülei figyelmébe.

Szomoruan újságolják a fővárosi lapok, hogy Tóth Kálmán megyénk nagy költő fia, súlyosan beteg. Uj Mózes. Bezdán-Mohács közt a Dunán egy csemőt találtak kis teknőben aszkálva. Lelketlen anyja ereszthette világra, 60 ftot köve melléje. Egy jölelkű ács fiának fogadtá.

Junius 20-ig vállalkozhatni a szabadkai takarékpénztár fölépítésére. Költségvetése 91,754 ft 27 krban van megállapítva s jövő évi szeptember 15-ig késznek kell lennie.

A Halottas utca sarkán a p. ü. öri hivatalnál egy csatornalyukon hiányzik a rács. Tessék becsinálni mielőtt valaki beleesik. R.

Stebler vendéglősnél egy kis meggyfa már másodsor virágzik ez idén. Erdemes elkveterkázva megnézni.

Leibach cservenkai kereskedőnek Budapesten a vámpalotánál 4800 m. mázsa buzával terhelt hajója elsüllyedt s bár a rakat nagy része kimentett, a buza csak a keményítő gyárakban vétetik 4-5 ftjával mászánként.

Balla Pal, ujvidéki ügyvéd 10 példány jutalomkönyvet küldött be az itteni főgymn. igazgatósághoz; miért is ez a nemeskeblű urnak köszönétét nyilvánítja.

A Budapesten állomásozó Coronini ezredben szolgáló fiai megyénknek, 15-ike óta Pilis-Csabán táboroznak.

A héten kihuzott lotto számok.

Prága, junius 16-án. 47, 36, 64, 40, 69.
N.-Szeben, junius 16-án. 28, 39, 29, 79, 71.
Bécs, junius 19-én. 86, 43, 37, 5, 57.
Temesvár, junius 19-én. 29, 53, 42, 75, 22.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉS EK.

Női- és gyermek-kalapot.

GOLDFAHN SÁNDOR 38-11.

norinbergi-, díszmü- és rövidarú-kereskedése Zomborban a főutcában. Ajánlja a jelen évadra dús választékú **NŐI-RUHA-RAKTÁRÁT**. Mindennemű selyem-, bársony-, pamut- és cérna-szalagok; cérna- és selyem-csipkék; fekete- és színes-pamut-bársony, valamint mindennemű bélésszövetek.

Nagy raktár férfi- és női-fehérművekből, úgy kiházasítási-kelengyék.

UTAZÓ BÖRÖNDÖK urak és nők számára nagy választékban. Dús választékban legfinomabb napernyők és legyezők.

China esüst es-eshözök
a cs. k. szab. BERNDORF-féle éregyárból.

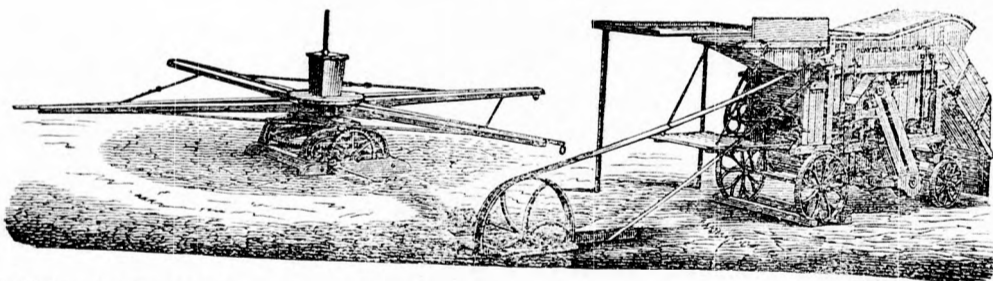
Valódi **AMERIKAI-VARRÓGÉPEK** minden szerkezetben, 5 évi jótállás mellett.

Szikviz készülék gyári áron.

ÓVSZEREK, gumi- és halhólyagból 1-5 frttig.

SZÉPÉSZI-MŰSZEREK. Valódi tájtékpipákat, a legujabb metszetekkel, alkalmi ajándéknak. Azon kívül kapható nagyban és kicsiben minden e szakmába vágó cikk, a legolcsóbban és legjobb minőségben.

Hangyheretek és olajnyomat-képek.

CLAYTON és SHUTTLEWORTH

gazdasági gépgyárosok.

Raktár: **BUDAPEST**, váci körút.

Ajánlják valamennyi eddig létezett világtárlaton első jutalmadját nyert

gőzmozdonyokat, fa-, szén- és szalma-tüzelésre berendezve,

gőzeséplőgepeiket, biztosító (dobvéd) berendezéssel, továbbá

1-6 lovas járgány-eséplőgepeiket, tisztító és zsákoló szerkezettel,

gabonatisztító-rostálkat, boronálkat, szénagyújtókat, fűkaszálo- és gabonaszaró-gépeiket, egyvasu úgy mint a híres szabadalmazott háromvasú elkéliket, valamint minden más egyéb gazdasági gépeiket a legjutányosabb áron mellett.

Képes árjegyzékek kicseréltre ingyen és bérmentve megküldetnek.

20-4.

ÁRAK

az osztrák államokra nézve.
frt. kr.
1/4 ités palack 3 60
1/2 ités palack 1 80
3/4 ités palack — 90
1 ités palack — 50

FEHÉR MELL-SZÖRP

(weisser Brust-Syrup)

több egészségügyi hatóságok s tisztí főorvosok által igazolva.

mindennemű idült köhögések, mellfajások, nátházás, elévült rekedtség, torokbántalmak s tüdőnyálkásodás ellen eddig még kielégítő siker nélkül soha nem használtatott! — Ezen szörp mindjárt az első használatnál feltűnően jótékonyan hat, — különösen gerosos-konoges és szamarnuruna, elősegíti a nehéz s megaludt nyakakáncsot, a gegengert azonnal enyhíti, s rövid idő alatt eltávolítja minden, még az oly heves és gonosz aszkorkonogest is, s a verőnyást.

12-9

Használati utasítás.

Ezen szörpből naponta legkevesebb három thekanállal vétetik be, először égyomorra s aztán a 1-fekvés előtt, s két- vagy négy ités üveg használata után tökéletes gyógyulás következik be. A savanyu vagy zsíros ételek s igen erős italok élvezése elmulasztandó, más egyéb különös életmód nem kívánatik.

Mayer G. A. W.,
gyáros Breszluban és Bécsben.

Kapható: **HEINDLHOFER R.** kereskedésében Zomborban.

Zomborban, Bittermann Nándor könyvnyomdájából. 1880.

MALOM ELADÁSI HIRDETÉS.

Egy legjobb állapotban lévő, különös jó forgó- és alkóvel ellátott jó tetőzetű, egy járatú száraz malomnak, és hozzá tartozó szoba, konyha és istállóak öszves alkotó részei és elhordható anyagok szabad kézből — olcsón — eladók, és azonnal át- és elvihetők. — Feltételek kaphatók Popits István fűszerkereskedő és tulajdonosnál Zomborban róm. kath. templomház sarok boltjában.

3-2.

Pályázat.

Titel községben nyugdíjaztatás folytán üresedésben jött községi jegyzői állomásra ezennel pályázat nyitattik.

Ezen állomással 600 frtnyi évi fizetés és 150 frtnyi lakbér van összekötve.

Felhívattak tehát a folyamodni szándékozók, hogy a törvényben előirt bizonyítványikkal felszerelt folyamodványukat, folyó évi július hó 20-ig hozzim benyujtsák.

Titelben, 1880. junius hó 10-én.

3-1.

Nikolics, szolgabíró.

5651. szám.
kig. 1880.

Bács-Bodrog megye alispánjától.

Pályázati hirdetmény.

A Kovács József féle alapítványnál nemes származású tanulók számára fentartott egy ösztöndíjas hely üresedésbe jöven, ezen évi 160 frtban megállapított és fél éves részletben utólag kiszolgáltatandó ösztöndíj elnyerésére ezennel pályázat nyitattik.

Ezen ösztöndíjban csak Bács-Bodrog megyei, róm. kath. vallású szegényebb sorsú tanuló ifjak részesülhetnek. A jelen esetben csak is nemes származásúak.

Ezen ösztöndíjért pályázók felett az Ódry és Németszeghi családból származó ifjak elsőbbséggel bírnak.

A pályázók folyamodványukban tartoznak kimutatni, hogy nyilvános tanítványok tanulói — továbbá tanulmányaikban jó előmenetelüket a lefolyt tanév mindkét feléről rendes iskolai bizonyítványokkal, — erkölcsi jó magaviseletüket, szorgalmukat, elméleti tehetségüket az illető tanártestület bizonyítványával, igazolni; azon felül nemes származásukat, szülőik foglalkozását, családi létszámát és vagyoni állapotát okmányilag kimutatni s az ekként felszerelt folyamodványukat, az illető tanítványi igazgatóság útján, Bács-Bodrog megye közönségéhez címezve benyujtani.

A pályázati folyamodványok benyujtására záros határidőül f. évi Augusztus hó 20-ik napja oly kikötéssel tüzetik ki, hogy az ezen időn túl érkezett folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Zombor, 1880. évi Junius hó 18-án.

Sándor Béla alispán.

1963. — kig. 1880.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrog megye felső 1-ső járásához tartozó 3524 lelket számláló Bikity községében betöltendő orvosi állomásra ezennel pályázat nyitattik.

Ezen állomással járó javadalmazás következő:

1-ször évi készpénz fizetés 450 frt.

Látogatási díjak:

a) nappal 20 kr.
b) éjjel 30 kr.

A választás tolyó év **Július 12-én** reggel 9 órakor Bikity községében fog megtartatni.

Pályázni öhajttók a magyar, német és dalmát nyelv bírást kimutatni és az 1876. évi XIV. t. c. 143. §. értelmében felszerelt folyamodványukat Július 10-ig ezen szolgabírói hivatalnál, azontul pedig a választás megkezdése előtt a helyszínen benyujtani kötelezettek.

Kelt Szántován 1880. junius hó 12-én.

3-1.

Késmárky Béla,

szolgabíró.